

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології культури і мистецтва
Кафедра української мови
Кафедра української літератури, компаративістики і
грінченкознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов
« » 2023 р.

**ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ВИРОБНИЧОЇ (педагогічної в 7-9-х класах)
для студентів 3-го курсу**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності: 035 Філологія
спеціалізації: 035.01 Українська мова та література
освітньої програми: 035.01.01 Українська мова та література

Київ-2023

Розробники

Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови, кандидат педагогічних наук;

Караман Ольга Володимирівна, професор кафедри української мови, кандидат педагогічних наук;

Дружененко Раїса Сергіївна, доцент кафедри української мови, кандидат педагогічних наук;

Блохіна Наталія Олексіївна, старший викладач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства.

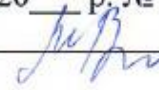
Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Інституту філології

Протокол від ____ . ____ .20__ р. № ____

Секретар (Т. Л. Видайчук)

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол від ____ . ____ .20__ р. № ____

Завідувач кафедри (М. О. Вінтонів)

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від ____ . ____ .20__ р. № ____

Завідувач кафедри (О. О. Бровко)

Програму практики погоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи)

 (Видайчук Т.Л.) ____ . ____ .20__ р.

Програму практики перевірено

Заступник директора (С. І. Горобець)

____ . ____ .20__ р.

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ /20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ /20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ /20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис практики
Виробнича (педагогічна в 7-9-х класах)

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	обов'язкова	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових компонентів розподілом: 3		
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Тривалість (у тижнях)	3	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Бази практики виробничої (педагогічної в 7-9-х класах)

№	Типи установ	Місце проходження практики
1.	Спеціалізована школа №52 м. Києва з поглибленим вивченням інформаційних технологій	вулиця М. Донца, 16 (044) 497-20-55 Солом'янський район
2.	Загальноосвітній навчальний заклад «Київський спортивний ліцей-інтернат»	бульвар Вацлава Гавела, 46 Солом'янський район
3.	Загальноосвітня школа №8 м. Києва	вулиця Вишгородська, 6 (044)-430-11-02 Оболонський район
4.	Загальноосвітня школа №9 м. Києва	пр-кт Маршала Рокосовського, 5 (044)-432-76-96 Оболонський район
5.	Загальноосвітня школа №170 м. Києва	вулиця Північна, 8 (044)-411-56-48 Оболонський район
6.	Спеціалізована школа № 194 «Перспектива» м. Києва	вулиця Героїв Дніпра, 10 Оболонський район (044)-412 82-90

7.	Спеціалізована школа №252 м. Києва з поглибленим вивченням української мови ім. В. Симоненка	вулиця Зої Гайдай, 10В (044)-412-76-98 Оболонський район
8.	Загальноосвітня школа №231 м. Києва	вулиця Богатирська, 2В, (044) 413 4487 Оболонський район
9.	Спеціалізована школа I-III ступенів №148 ім. Івана Багряного	вулиця Будівельників, 37, (044) 559 1436 Дніпровський район
10.	Гімназія №237 м. Києва	вулиця Архитектора Вербицького, 28-г (044) 560-91-55 Дарницький район
11.	Гімназія №283 м. Києва	вулиця Костянтина Данькевича, 13 (044)-530-13-18 Деснянський район
15.	Загальноосвітня школа I-III ступенів № 249 м. Києва	вулиця Вікентія Беретті, 7 (044)-515-24-50 Деснянський район
16.	Спеціалізована школа I-III ступенів №137 з поглибленим вивченням англійської мови	вулиця Ентузіастів, 7/4 044 362 3230 Дніпровський район

3. Мета та завдання виробничої (педагогічної в 7-9-х класах) полягає в підготовці конкурентноспроможного фахівця в галузі філології (українська мова та література), здатного розв'язувати складні спеціалізовані практикоорієнтовані завдання, визначати складні педагогічні та навчально-методичні задачі та проблеми у галузі дидактики, приймати відповідні рішення, пропонувати методики, засоби, форми та способи навчання.

Під час виробничої (педагогічної практики в 7-9-х класах) студенти спеціальності 035 Філологія набувають таких програмних компетентностей ЗК-5, ЗК-8 (загальні компетентності: соціальна компетенція; особиста ціннісво-вольова налаштованість), ФК-6, ФК-8, ФК-9 ФК-11 (фахові компетентності: комунікативна професійно-орієнтована, психолого-педагогічна, методична, проектно-діяльнісна).

- **ЗК-5:** Здатність бути відповідальним, ініціативним, активним, мати динамічні знання, відкритість до світу, вміння працювати в команді; вміння розподіляти функції в колективній роботі; прояв мотивації до участі в суспільному житті.

- **ЗК-8:** Раціональна організація та планування своєї діяльності, застосування отриманих знань для формування власної професійної та життєвої стратегії лідерства-служіння.

- **ФК-6:** Здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту. Здатність вільно й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), для розв'язання комунікативних завдань.

- **ФК-8:** Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, Усвідомлення закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; застосування базових філософських, психолого-педагогічних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей.

- **ФК-9:** Володіння базовими знаннями з методики навчання української мови та літератури; вміння їх реалізувати, застосування базових методичних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей.

- **ФК-11:** Навички у проектуванні навчальних розробок, стартапів та їх реалізації; спроможність якісно виконувати консультаційні, експертні та дорадчі функції у галузі філології на національному ринку праці; здатність до планування, організації та управління своєю професійною діяльністю.

4. Результати проходження практики

У результаті проходження виробничої (педагогічної в 7-9-х класах) практики студенти набудуть такі знання:

- **ПРН-3-8:** знати про психічні процеси як важливі компоненти людської діяльності, вікові етапи розвитку людини, типи темпераментів, особливості характеру людини, структуру особистості, розвиток психіки і свідомості, психічні стани особистості (емоції, почуття, тривожність), конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання.

- **ПРН-У-8:** вміти працювати самостійно, працювати з метою підвищення фахової компетентності, самоосвіти; уміння працювати в умовах обмеженого часу з акцентом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

- **ПРН-У-9:** демонструвати здатність застосовувати набуті знання у розв'язуванні педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових і індивідуально-типологічних особливостей учнів та соціально-педагогічної ситуації.

- **ПРН-У-10:** бути здатним забезпечувати освітній процес з української мови і літератури в школі, використовуючи прогресивні методи й технології навчання, розвивати в учнів інтерес до філологічних і суміжних наук, організовувати індивідуальну роботу з учнями за програмами різного рівня вивчення української мови і літератури (академічного, профільного, поглибленого).

- **ПРН-У-11:** демонструвати спроможність застосовувати новітні освітні технології у професійній діяльності, готовність і здатність шляхом самоосвіти, вивчення позитивного досвіду, удосконалювати свою педагогічну майстерність.

- **ПРН-С-1:** фахово формувати й аргументувати власні теоретичні і практичні судження, професійні позиції.

- **ПРН-С-2:** демонструвати здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи наукового-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності.

- **ПРН-С-3:** демонструвати здатність формувати судження про значення і наслідки своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій.

- **ПРН-С-4:** аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти.

Уміння працювати самостійно, працювати з метою підвищення фахової компетентності, самоосвіти; уміння працювати в умовах обмеженого часу з акцентом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

5. Структура практики

Виробнича (педагогічна в 7-9-х класах) практика студентів складається з 3-х етапів, кожен з яких має відповідну кількість годин

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1. Організаційний (підготовка до проведення практики)	
1) Закріплення студентів за базовими для проходження практики закладами середньої освіти: здобувач вищої освіти виявляє відповідальність, ініціативність, активність під час розподілу та закріпленні за базами практик; демонструє вміння працювати в команді, розподіляти функції між членами колективу студентів-практикантів; показує мотивацію до участі в суспільному житті базового навчального закладу, місця проведення виробничої (педагогічної практики в 7-9-х класах).	1
2) Участь у роботі настановної конференції: студент-практикант заздалегідь планує свою діяльність у базовому для проведення практики закладі з метою формування власної професійної та життєвої стратегії лідерства-служіння.	1
3) Планування професійної діяльності: підготовка навчальних розробок, стартапів для реалізації під час виробничої (педагогічної в 7-9-х класах) практики з представленням на настановній конференції.	10
Разом	12
Етап 2. Основний	
1) Ознайомлення студентів із базовим закладом для проведення практики (історія закладу, вивчення правил внутрішнього розпорядку, шкільної документації, знайомство з колективами учнів 7-9-х класів)	3
2) Спостереження за організацією навчальної діяльності учнів 7-9-х класів учителями-практиками та інших студентів-практикантів на уроках української мови та	35

літератури базового для проведення практики закладу: А) відвідування уроків з української мови та літератури в 7-му класі (10 уроків, з них: 5 з української мови, 5 – української літератури); Б) відвідування уроків з української мови та літератури в 8-му класі (10 уроків, з них: 5 з української мови, 5 – української літератури); В) відвідування уроків з української мови та літератури в 9-му класі (10 уроків, з них: 5 з української мови, 5 – української літератури). Результати спостережень 30-ти уроків стисло фіксуються в щоденнику	
3) Узагальнення матеріалів спостережень (аналіз уроків, анкетування учнів 7-9-х класів) 10-ти уроків, з них 5 – українська мова, 5 – українська література подаються розлого за схемою, запропонованою в Додатку 4	20
Разом	58
Етап 3. Заліково-підсумковий	
1) Складання конспектів для проведення <i>пробних уроків</i> з української мови та літератури та їх проведення (усього 4 уроки, з них: 2 уроки з української мови та 2 уроки з української літератури)	10
2) Складання конспектів для проведення <i>залікових уроків</i> з української мови та літератури та проведення уроків (усього 2 уроки, з них: 1 урок з української мови та 1 урок з української літератури).	4
3) Виконання самостійної роботи	30
4) Узагальнення матеріалів практики	5
5) Участь у роботі звітної конференції	1
Разом	50
Усього	120

6. Зміст практики

6.1. Особливості організації і проведення практики

Упродовж практики *на підготовчому етапі* студенти здійснюють таку діяльність:

1. Беруть участь у настановній конференції та в організаційних зборах у школі, вивчають вимоги програми до змісту практики, порядок ведення щоденників педагогічної практики, збору матеріалу та його обробки.

2. Знайомляться із ЗСО та класом (рівень, мета і завдання закладу, специфіка освітньої політики, організація навчально-виховного процесу, основні напрямки роботи, історія, статут, правила внутрішнього розпорядку, навчальний план, журнал, розклад уроків, план виховної роботи).

3. Визначають тематику і форму проведення виховних заходів.

Вивчають календарно-тематичні та поурочні плани з української мови та літератури, складеними вчителями-предметниками для визначеного класу.

4. Протягом першого тижня практики керівники від кафедри і бази практики разом зі студентами складають загальний розклад:

- відвідування студентами занять учителів-предметників та інших студентів-практикантів;
- уроків, уроків-фрагментів, що проводимуться студентами;
- позакласних заходів.

5. Складають індивідуальний план роботи та подають його на підпис керівникам педпрактики.

На основному етапі педагогічної практики студенти здійснюють таку діяльність:

1. Вивчають зміст, призначення та правила заповнення педагогічної документації.

2. Знайомляться з обладнанням та навчально-методичним забезпеченням кабінету української мови та літератури.

3. Відвідують уроки вчителів-предметників та інших студентів-практикантів і ведуть щоденники спостереження (не менше 10 уроків).

4. Відвідують позакласні заходи, що проводяться вчителями, студентами-практикантами, беруть участь в їх аналізі.

5. Розробляють плани-конспекти уроків з української мови та української літератури та проводять самостійно (пробні уроки - 4 одиниці, з них 2 уроки з української мови, 2 - з української літератури; залікові уроки 2 одиниці, з них один урок з української мови та один урок з української літератури).

6. Готують дидактичні матеріали (наочність тощо) до уроку.

7. Беруть участь у роботі методичного семінару ЗСО.

8. За необхідності врахування форс-мажорних обставин (карантинні обмеження, воєнний стан) студент має можливість виконувати скореговані завдання у *дистанційному форматі*:

а) спостереження та проведення уроків учителів, виховних та профорієнтаційних заходів тощо в онлайн-форматі;

б) підготовка методичного портфоліо:

- фрагменти власних відеоуроків (3 з мови, 3 з літератури);

- конспекти уроків (3 з мови, 3 з літератури);

- аналіз відео-, телеуроків за схемою (5 з мови, 5 з літератури);

- самоаналіз власного відеоуроку (або фрагменту) (1 з мови, 1 з літератури);

- комплект дидактичного матеріалу для учнів 7-9 класів з обов'язковим використанням електронних ресурсів: добірка вправ і завдань, наочність (презентації, відео, картки, таблиці, схеми, репродукції, малюнки, фото і т.д.) (1 з мови, 1 з літератури);

- вивчення педагогічного досвіду вчителя-словесника (у тому числі за матеріалами сайтів та освітніх платформ учителів української мови і літератури);

- сценарії виховних і профорієнтаційних заходів, презентації до них.

На заліково-підсумковому етапі педагогічної практики студенти готують звітні матеріали з педагогічної практики, затверджують на базі практики звітну документацію, готують виступ на звітній конференції в Університеті.

6.2. Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота №1 (українська мова)

1. Підготуйте і проведіть профорієнтаційний захід з учнями 7-9-х класів з відвідуванням учнями Університету Грінченка очно/заочно. (учителів).

Форма звітності:

- план-конспект профорієнтаційного заходу,

Максимальна оцінка – 10 балів.

Самостійна робота №2 (українська література)

1. Розробіть тести різного рівня складності до однієї програмової теми з української літератури.

Форма звітності:

- тести,

Максимальна оцінка – 10 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Модуль 1	План-конспект профорієнтаційного заходу, дидактичні матеріали, есе	10	I-II
Модуль 2	тести, план-конспект виховного заходу, фото заходу	10	III
Разом		20 балів	

6.3. Обов'язки студентів упродовж практики.

Під час педагогічної практики студент зобов'язаний:

- виконувати всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики;
- проводити свою діяльність згідно з вимогами Статуту школи, правилами внутрішнього розпорядку;
- виконувати розпорядження адміністрації школи, вчителів, методистів і керівників педагогічної практики;
- ретельно готуватися до уроків і позакласної роботи;
- вчасно й охайно вести документацію педагогічної практики;
- бути для учнів взірцем морально-етичних норм поведінки, мовленнєвої діяльності, інтелекту;
- бути організатором психологічного клімату та керівником в учнівському колективі;

6.4. Обов'язки керівників практики від Університету та від бази практики:

- забезпечити умови для проходження практики, знайомства з обладнанням та навчально-методичним забезпеченням навчальних кабінетів, визначити керівників від бази практики (вчителів-предметників) та класів для проходження практики;
- надавати студентам для вивчення основні документи про:
 - ✓ специфіку освітньої політики ЗСО,
 - ✓ організацію навчально-виховного процесу,
 - ✓ основні напрямки роботи ЗСО, історію, статут, правила внутрішнього розпорядку, розклад уроків, план виховної роботи;
 - ✓ програми із української мови та літератури, календарно-тематичні та поурочні плани для визначеного класу, план виховної роботи;
 - ✓ правила заповнення педагогічної документації;
- організувати спостереження та аналіз уроків учителів-предметників, відвідування та аналіз позакласних заходів;
- надавати методичну допомогу студентам у підготовці планів-конспектів уроків та позакласних заходів, підготовки методичних матеріалів та інших питань щодо проходження практики;
- взяти участь в аналізі проведених студентами уроків та позакласних заходів;
- контролювати виконання студентами програми практики;
- скласти характеристику студентам-практикантам за результатами практики із запропонованою оцінкою.

КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (проведення педпрактики в офлайн та змішаному форматі)

	Вид робіт/діяльності студентів	Форма звітності	Максимальна кількість балів		
			за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів
1.	щоденник практики		10	1	5 (м)+ 5(л)
2.	спостереження та аналіз уроків учителів-предметників і студентів-практикантів	аналіз у щоденнику практики	5	5 (м) + 5 (л)	25(м)+ 25(л)
3.	розроблені плани-конспекти уроків	плани-конспекти	10	3(м)+ 3 (л)	30(м)+30(л)
	проведення студентом-практикантом уроку (пробного/залікового)	плани-конспекти	10	3(м)+ 3(л)	30(м)+30(л)
4.	самоаналіз проведеного уроку	самоаналіз у щоденнику практики	5	1(м)+ 1(л)	5(м)+ 5(л)
5.	вивчення змісту і організації роботи школи і класу	аналіз у щоденнику практики	5	1	5
6.	участь у роботі методичного семінару ЗСО	аналіз у щоденнику практики	5	1	5
7.	дидактичні матеріали до уроків	схеми, таблиці, кроссенси тощо	5	2	5(м)+ 5(л)
8.	звіт про педагогічну практику	звіт у щоденнику практики	5	1	5
9.	презентація практики на звітній конференції в Університеті	презентація, фото-, відеоматеріали тощо	5	1	5
10.	участь у настановній та звітній конференціях	присутність, виступ	5	2	10
	Разом				230
Самостійна робота: 20 б.					
Максимальна кількість балів: 230+20=250 б.					
Розрахунок коефіцієнта: 250:100 = 2,5					

7.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (дистанційний формат проведення педпрактики)

Вид робіт/діяльності	Форма звітності	Максимальна кількість балів
----------------------	-----------------	-----------------------------

	студентів		за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів
1.	щоденник педпрактики	заповнена і розміщена в ЕНК таблиця (додаток 3)	10	1	5(м)+ 5(л)
2.	спостереження й аналіз онлайн- уроків/ відео-, телеуроків	спостереження онлайн- уроків, проведених учителями / відео-, телеуроків за рекомендаціями вчителів; аналіз уроків за схемою і розміщення в ЕНК	10	5 (м)+ 5(л)	25(м)+25 (л)
3.	розроблені практикантом самостійно плани- конспекти уроків	грамотно оформлені плани-конспекти уроків, пропонованих учителем, розміщення в ЕНК	10	3 (м)+ 3 (л)	30(м)+30(л)
4.	проведення онлайн-уроків/ відеофрагменти пробних і залі- кових уроків, презентації до конспектів	відмітка про виконання з оцінкою у щоденнику педпрактики / запис відеофрагментів уроків, презентацій до уроків та розміщення їх в ЕНК;	10	3(м)+ 3(л)	30(м)+30(л)
5.	самоаналізи проведених онлайн-уроків/ спроєктованих уроків, відеофрагментів	текст самоаналізу проведеного онлайн-уроку / запису відеоуроку (або відеофрагменту уроку), розміщений в ЕНК	5	1(м)+ 1(л)	5(м)+5(л)
6.	методичне портфоліо для навчання української мови і літератури в 7- 9 класах.	комплект дидактичного матеріалу для вивчення української мови і літератури у старших класах (схеми, таблиці, картки, кросенси, відео- фото-, аудіоматеріал для уроку, конспекти уроків, система вправ і завдань тощо), викладений в ЕНК	10	1(м)+ 1(л)	10(м)+10(л)
7.	звіт про педагогічну практику	текст звіту, викладений у ЕНК (додаток 5)	5	1	5 (м)
8.	презентація	звітна презентація,	5	1	5(л)

	результатів практики на звітній конференції	розміщена в ЕНК			
9.	участь у настановній та звітній конференціях	присутність, виступ	5	2	5(м) +5 (л)
	Разом				230
Самостійна робота: 20 б.					
Максимальна кількість балів: 250 б.					
Розрахунок коефіцієнта: $250:100 = 2,5$					

7.2. Перелік звітної документації

Щоденник практики, який відображає роботу студента за весь період практики та містить наступні розділи:

- назва базової школи;
- дата проведення практики;
- прізвище директора школи і його заступника;
- адреса школи;
- відомості про школу;
- прізвища керівників педагогічної практики від Університету і бази практики;
- індивідуальний план роботи студента-практиканта (щоденник);
- аналіз уроків досвідчених учителів-предметників та інших студентів-практикантів, сформульовані висновки;
- проведення позакласних заходів;
- самоаналіз проведеного уроку.
 - **Опис перспективного педагогічного досвіду** учителя української мови та літератури, з яким практикант ознайомився;
 - **Звіт** про педагогічну практику, підписаний студентом.
 - **Плани-конспекти уроків** української мови та літератури, що проводив студент, підписані учителем-предметником.
 - **Наочність, дидактичний матеріал**, виготовлені до проведеного уроку.
 - **План-конспект профорієнтаційного заходу**, що проводив студент, підписаний класним керівником.
 - **Характеристика студента-практиканта** з рекомендованою оцінкою вчителя, підписана і завірена директором школи.
 - **Презентація** (фото, відеоматеріали) проведення фрагментів уроків.

Усі звітні матеріали подаються в папці, що має назву «**Звітна документація з виробничої практики (педагогічної / безвідривної)**». Зразки оформлення звітної документації додаються.

7.3. Вимоги до звіту про практику

У звіті про практику студентів потрібно розкрити такі питання:

1. Які завдання виробничої педагогічної практики вдалося виконати найпродуктивніше?
2. Виконання яких завдань виробничої педагогічної практики викликали труднощі і з яких причин? Чи вдалося студентам подолати труднощі і в який спосіб?
3. Які загальні і фахові компетентності студентів вдалося розвинути в собі упродовж виробничої педагогічної практики?
4. Розвитку яких загальних і фахових компетентностей студентам потрібно приділити додаткову увагу і чому? Як цьому зможуть допомогти керівники практики?
5. Який перспективний педагогічний досвід найбільше сприяв професійному становленню студента-практиканта?
6. Чи задоволений студент-практикант результатами практики і чому?
Які заходи дозволять оптимізувати виробничу педагогічну практику?

7.3.1. Вимоги до планування та проведення уроків (пробних/залікових)

1) розгорнутий конспект уроку (чітко сформульована мета, очікувані результати, тип уроку, передбачена реалізація міжпредметних зв'язків; використання дидактичного матеріалу тощо);

2) у перебігу уроку має простежуватися етапізація видів робіт та форма організації навчальної діяльності учнів (фронтальне опитування/ бесіда/розповідь/ пояснення навчального матеріалу/диспут/ обговорення результатів/підведення підсумків тощо);

3) у перебігу уроку мають вказуватися види робіт, які виконують учні (тренувальні вправи/навчальні тести/творча робота тощо);

4) студент-практикант має зазначити вид та форму домашньої роботи.

7.4. Система контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Модуль включає бали за виконану роботу студентом-практикантом упродовж практики. Індивідуальні роботи, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на конференції у присутності членів фахової кафедри.

Кількість балів за виконану студентом-практикантом роботу залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

7.5. Шкала відповідності оцінок

7.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною	Значення оцінки

	шкалою	
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Рекомендовані джерела.

ОСНОВНІ (Літературний блок)

1. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної. К.: Ленвіт, 2002.
2. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000.
3. Сиротенко В. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання [Текст] : навч. посібник / В. П. Сиротенко, Р. Ф. Суровцева. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 390 с.
4. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах [Текст]: навч. посіб. для студентів-філологів. К.: Ленвіт, 2011 р. – 291 с.
5. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі [Текст] : методичний посібник для вчителя / Б. І. Степанишин ; ред. С. С. Литвин. - Київ : Проза, 1995. - 255 с.

6. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: підручник / Г. Л. Токмань. К.: «Академія», 2012. – 312 с. – (Серія «Альма-матер»).

ОСНОВНІ (Мовний блок)

1. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс : навч.-метод. посіб. За заг. ред. О.І.Потапенка. К. : Міленіум, 2006. 332 с.
2. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. За ред. М. І. Пентилюк. К. : Ленвіт, 2005. 400 с.
3. Караман С. О. Методика навчання укр. мови в середн. загальноосв. шк. та школах нового типу. К. : Ленвіт, 2000. 264 с.
4. Палихата Е. Я. Методика навчання українського усного діалогічного мовлення учнів основної школи : моногр. Тернопіль, 2002. 271 с.
5. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів. За ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
6. Яворська С. Т. Робота з орфографії у процесі вивчення будови слова і словотвору. Донецьк : Лебідь, 2000. 198 с.
7. Яворська С. Т. Становлення і розвиток методики навчання української мови як науки (XVI-XX ст.) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. Слов'янськ, 2005. 422 с.

ДОДАТКОВІ (Літературний блок)

1. Демчук О. Життєпис письменника [Текст] : конспекти нестандартних уроків. Київ : Педагогічна преса, 2002. 192 с.
2. Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури в 9-11 класах. Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. 144 с.
3. Варенко В. Вивчення творчості українських письменників ХІХ – початку ХХ століття як засіб формування християнських моральних цінностей у старшокласників: культурологічний аспект : навчально-методичний посібник. Київ : Європейський університет, 2005.

ДОДАТКОВІ (Мовний блок)

1. Александрова В.Ф. Поглиблюємо знання з української мови у процесі позакласної роботи. Навч.- метод. посіб. К. : Аграр Медіа Груп, 2016. 126с.
2. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі. Черкаси: Брама-Україна, 2008.
3. Дружененко Р.С. «Методична система навчання мови» і «технологія навчання мови» чи «технологізована методична система навчання мови»? Теоретична і дидактична філологія. Зб. наук. праць. Серія «Педагогіка». Вип.28. Переяслав-Хмельницький, 2018. С.60-69
4. Заєць В.Г. Методика навчання української мови на текстовій основі (8-9-і класи з поглибленим вивченням). Навч.- метод. посіб. К. : Аграр Медіа Груп, 2015. – 120с.
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13687/1/V_Zaets_Metod_navch_GI.pdf
5. Караман С. О. Лінгвістичні основи навчання української мови в гімназії. Зб. наук. пр. Херсон : Атлант, 2000. Вип. 13. С. 314-322.
6. Нечволод Л.І., Паращич В.В. Риторика: Збірник навчальних і контрольних вправ і завдань. 10-11 класи. Х: Торсінг, 2004.

7. Омельчук С.А. Сучасна українська лінгводидактика. К., 2019.
8. Остапченко О.В. Українська мова в грі. Проблемні завдання, конкурси, змагання, цікаві факти, тести, квести. К., 2018.
9. Семенов О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. Суми: Мрія-1, 2005.
10. Шкільна риторика. Упорядник Федяй Г. К.: Шкільний світ, 2005.
11. Яворська С. Т. Типи, структура і зміст занять із будови слова в основній школі. Рідна мова. 2014. 23. С. 28–33.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Зразок оформлення титульної сторінки папки

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
кафедра української мови
кафедра української літератури і компаративістики
ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
виробничої (педагогічної в 7-9-х класах) практики
студента

III курсу _____ групи _____
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності: 035 Філологія
освітня програма: 035.01.01 Українська мова та література
спеціалізації: 035.01 Українська мова та література

(Прізвище, ім'я, по батькові студента)

Практика проходила у _____ № _____ м. Києва
(навчальний заклад)

з _____ по _____
Керівник практики від кафедри української мови

(Прізвище, ім'я, по батькові викладача)

Керівник практики від кафедри української літератури і
компаративістики

(Прізвище, ім'я, по батькові викладача)

Київ 2023

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ

ПРО ОСВІТНІЙ ЗАКЛАД № _____ м. Києва

Адреса закладу освіти № _____

Телефон _____

Директор школи _____

Заступник директора з навчально-виховної роботи

Вчитель-методист (керівник від бази практики)

Розклад дзвінків:

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ ПРАКТИКАНТА(можливі види роботи, які можуть знайти місце в щоденнику)

1. Вивчити вимоги навчальної програми до змісту навчально-виробничої педагогічної практики та скласти індивідуальний план роботи.
2. Ознайомитись з правилами внутрішнього розпорядку школи, розкладом уроків, режимом дня учнів.
3. Вивчити питання організації навчально-виховного процесу в школі, основні напрями її роботи.
4. Відвідати урок української мови у вчителя (ПП) у 10 (11) класі з теми « _____ ».
5. Підготувати наочний (дидактичний) матеріал до пробного (залікового) уроку в 10 (11) класі з теми « _____ ».
6. Оформити конспект уроку з української мови (літератури) з теми « _____ ».

ЩОДЕННИК
практиканта 4 курсу ПП

	Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання
1			
2			
3			
4			

Примітка: у коміріці «Відмітка про виконання» може бути виставлена оцінка вчителя за проведений урок (виховний захід) або слово «виконано» .

СХЕМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВІДВІДАНОГО УРОКУ**з української мови/української літератури****Загальні відомості про урок з української мови/української літератури**

Дата _____ Предмет _____ Клас _____

Учитель _____

Тема уроку _____

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
(програмні компетентності)

Тип уроку _____

Хід та зміст уроку

1. **Початок уроку:** своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи, наявність необхідного обладнання (крейда, ручки, зошити, підручники, наочні посібники тощо).

2. **Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку:** дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).

3. **Тип і структура уроку:** доцільність обраного типу уроку з погляду вивчення теми, відповідність компонентів уроку обраному типу, логічність та послідовність окремих етапів уроку, розподіл часу на уроці, психолого-педагогічне забезпечення цілісності та завершеності уроку.

4. **Зміст уроку:** відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з попереднім та наступним навчальним матеріалом, життям і досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу; актуалізація опорних знань учнів.

5. **Реалізація на уроці основних дидактичних принципів навчання** (науковості, наочності, зв'язку навчання з життям, систематичності та послідовності, доступності, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, диференціації, міцності засвоєння знань, умінь, навичок, емоційності навчання та ін.).

6. **Формування ключових компетентностей, передбачених шкільною програмою з української мови та літератури** (що не залежать від предметної сфери, натомість важливі для успішної діяльності, подальшої реалізації особистості в житті:

- спілкування державною мовою;
- математична компетентність;

- компетентності в природничих науках і технологіях;
- інформаційно-цифрова компетентність;
- уміння вчитися;
- ініціативність і підприємливість;
- соціальна та громадянська компетентності;
- обізнаність та самовираження у сфері культури;
- екологічна грамотність і здорове життя.

7. Формування предметних компетентностей, зумовлених специфікою шкільного предмета:

1) вироблення в учнів умінь комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних ситуаціях; формування й вдосконалення вмінь та навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності;

2) формування компетентісно свідомого ставлення до свого здоров'я; до громадянського та суспільного життя міста, країни;

3) залучення учнів через мову до культурних надбань українського народу і людства в цілому;

4) виховання в учнів самостійності до пізнавальної діяльності;

5) залучення до активної пошукової, дослідницької роботи, яка за своєю сутністю є творчою діяльністю ;

6) розуміння літератури як невід'ємної частини національної й світової художньої культури;

7) усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу та місця в системі інших видів мистецтва;

8) знання літературних творів, обов'язкових для текстуального вивчення та варіативних (за вибором учителя та учнів), осягнення творів у єдності змісту та форми, виокремлення складників та художніх особливостей творів (на рівні сюжету, композиції, образів, поетичної мови, жанру тощо);

9) усвідомлення ключових етапів і явищ літературного процесу різних країн, зіставлення з українським літературним процесом;

10) знання основних фактів життя та творчості видатних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю вітчизняної та світової культури;

11) оволодіння передбаченими програмою літературознавчими поняттями, застосування їх під час аналізу та інтерпретації художніх творів;

12) розуміння специфіки оригіналу (за умови володіння іноземною мовою) та художнього перекладу твору (українською мовою);

13) знання творів української літератури, імен авторів;

14) формування читацького досвіду та якостей творчого читача, здібності до створення усних і письмових робіт різних жанрів;

15) орієнтування у царині класичної й сучасної літератури;

16) порівняння літературних творів і явищ (окремих компонентів і цілісно);

17) уміння оцінювати художню вартість творів, творчо-критично осмислювати їхній зміст, визначати актуальні ідеї, важливі для сучасності, тощо.

Компонентами компетентностей є когнітивний (знаннєвий), діяльнісний (практико-орієнтований) та ціннісний.

8. **Раціональність і ефективність використання різноманітних методів та прийомів навчання** (метод творчого переосмислення інформаційного ресурсу під час читання, евристичної бесіди, дослідницький, репродуктивний).
9. **Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів** (індивідуальної, парної, групової, колективної, усної, письмової тощо).
10. **Раціональність та ефективність засобів навчання** (слово вчителя, підручники, навчальні посібники, різні види наочності тощо).
11. **Особливості розумової діяльності учнів на уроці:**
 - формування уваги: співвідношення мимовільної і довільної уваги;
 - місце пам'яті у розумовій діяльності учнів;
 - навчання школярів методам і прийомам запам'ятовування; використання прийомів для активізації різних видів пам'яті (образної, словесно-звукової, емоційної, механічної) та видів запам'ятовування.
12. **Формування пізнавального інтересу учнів на уроці:** створення проблемних ситуацій, пізнавальні ігри, використання творів мистецтва і літератури, порівняння і аналогії, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.
13. **Реалізація на уроці основних складових виховання** (розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового).
14. **Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю знань, умінь, навичок** (усна перевірка, письмова перевірка, тестова перевірка, практична перевірка тощо).
15. **Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів** (відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою).
16. **Поведінка вчителя на уроці:** вміння організувати учнів на навчальну діяльність, забезпечити трудову дисципліну; вміння розподіляти та концентрувати увагу, діяти в публічній ситуації; вміння активного слухання; комунікативні вміння; володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність.
17. **Завершення уроку:** підсумок уроку, мотивоване виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання, запис на дошці та учнями у щоденниках.
18. **Результат уроку:** досягнення мети; виконання плану уроку; якість знань, умінь і навичок учнів; освітнє, виховнє, розвивальнє значення уроку.

Додаток 5.

Зразок звіту про проходження підпрактики

ЗВІТ

З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
студентки III курсу денної форми навчання
Факультету української мови, культури і мистецтва
Київського університету імені Бориса Грінченка
Олександри Іваненко

Я, Іваненко Олександра, проходила виробничу практику (педагогічну) в Ф _____ з 13 березня 2023 р. до 23 квітня 2023 року. Першочерговим кроком у підготовці до практики була участь у настановній конференції з питань виробничої (педагогічної) практики. На цій конференції я отримала чіткі завдання щодо проходження практики, ознайомила з правилами і нормами оформлення документації. По прибутті в школу я ознайомила зі школою, її директором - (ПП) та педагогічним колективом школи. Моїм вчителем - наставником стала ПП), вчитель української мови і літератури. За мною був закріплений 10-А клас. Побувала на уроках і виховних заходах, які провів класний керівник та вчитель.

Кількісні і якісні результати основних видів діяльності з педпрактики (скільки уроків відвідано, у якому класі, з якої теми; скільки уроків проведено, у якому класі, з якої теми; який виховний захід проведено; які уроки проаналізовано; який дидактичний матеріал напрацьовано; з яких онлайн-курсів отримано сертифікати).

Особисті досягнення. Методичні творчі знахідки, відкриття, нестандартні рішення. Короткі нотатки із власних спостережень щодо розвитку сучасної методики навчання мови і літератури, ефективних інноваційних і традиційних технологій навчання мови і літератури у старшій школі, реалізацію основних підходів до навчання, мотивації старшокласника до навчання тощо).

Труднощі у навчально-виховній роботі.

Загальні висновки (чи виконано завдання педпрактики, чи досягнуто результатів, який новий досвід у напрямі професійної підготовки здобуто, які уміння і навички сформовано).

23.04.23 р.

(підпис)

Олександра Іваненко